Declaratie ende verclarin-ghe vanden Steden ende Casteelen/ die de Coninck inghe-nomen heeft by fortse ende ghewelt / ende oock by composi-tie / zedert dat den Hertoghe du Mayne vertrocken is van voor Diepe.

Extract getrocken wt zekeren zent-brief ghe-schreuen binnen der stadt van Cans den vi^{en}. dach Januarij/ xv^{C}. tneghentich.

Tot Dordrecht/ by my Peeter Verhaghen.

Extract ghetrocken wt sekeren zent-brief ghe- schreuen binnen der stadt van Caus den vi^en. dach Januarij/ xv^c. tnegentich.

ALs aengaende van U. L. te schrijuen eenighe Nyeumaren / voorwaer ick en hebbe geen stoffe ofte materie dan van alles goets / God zijs ghe-loeft : Het bosch van Uincennes heeft sich by compositie ofte verdrach ouergegeuen/by gebre-ke van victaelgie. Uan elders soo gatet al seer wel voort: Maer want de reuolte seer groot is gheweest / so en heeftet zijne Mat. niet wel doenlick geweest alle tlant te bren-gen onder zijne gehoorsaemheyt/dan wel alomme dat lant/daer zijnen legher is duertreckende / in twelck doende / soo heeft hy eenen ongelooffelicken voortganck/ ghelijck als v.l. sult mogen sien by het memoriael t'welck ick v.l. mede ouersende : Te we-tene de specificatie vanden Steden eñ Casteelen die hy ingeno-men heeft eñ die haer opgegeuẽ hebben/ zedert zijnẽ aftocht van Diepe / Sulcx / dat indien hy also voort gaet / met sodanighen voorspoet/daer en is niet aen te twijfelẽ/hy en sal haest een eyn-de hebben vanden ligeurs/Niet teghenstaende dat de ligueurs/ op heden sdaechs draghen eñ vueren een Root cruys voor heur velt-teecken/eñ dat de Spaignarts hebben Mazieres voor een deel van heurlnyder asseurancie / diemen henluyden is gheuen-de voor heurlieder bystandt ende assistencie / Want men weet wel/ dat den goeden yuer eñ affectie onder den meestendeel van henlieden seer begint te vercouwẽ/ besonder onder die van Pa-rijs/aldaer men is roepende ouerluyt/teghens den Hertoghe du Mayne/ om dieswille dat hy hem noyt verport en heeft/te wijsle dat de Coninck ghenomen heeft ende inneemt soo veel Steden ende Casteelen.

De Predicanten en roepen oock niet so luyde als sy plegen te-gens den Coninc/so als den Maerschalck den heere van Byron my verclaert heeft/dat de Coninck daer van wel onderricht is.

De Hertoghe du Mayne heeft gemist eñ een faulte gehadt/in te weghe te brengen zekeren aenslach dien hy gemunt hadde op de stadt van Pontoise. T'welck des Coninckx gheluck ghe-weest is/die welcke geschut eñ ghekeert heeft dat dexecutie van dien gheenen voortganck gehadt en heeft.

De tweehondert lansknechten / die verselschapten den heere van Chuet derwaerts treckende in Champaigne / hebben hen geuonden ghelogeeert binnen de voorsteden: waer deur de vy-ant hadde zijn entree voor hem ghenomen te doene/eñ alsoo is de stadt behouden in d'leuen/ De Sergant/ die d'aenrichter was/ is gheuanghen ghewoorden.

Den President Brisson / heeft een seer schoone Harangue eñ relaes ghedaen int hof van Parlement van Parijs inde verga-deringe van alle de camerē/ trachtende eñ tenderende tot Peys ende henluyden voor ooghen houdende den crancken eñ armen staet vanden Parysianen. Eñ daer na heeft hy noch gelijck ver-tooch gedaen int regard vandē Magistraten: Allwaer alomme d'antwoorde ende slot heeft geweest/Als datmē daer vā spreken soude metten Hertoghe du Mayne. T'welcke men houdt ende erstimeert/dat het anders niet geschiet en is/dan by welwetene vanden Hertoghe du Mayne/ alsoot wel te ghelooven is dat de President so stout niet en soude geweest hebbē sulcke propoosten voor te houden/ten waer by zijnen aduijse ende consent.

Den heere van Chastillon is te Tours / om van daer te trec-ken in Languedocq/ van waer hy niet wederkeeren en sal voor desen Paesschen/met eenen schoonen hoop volcx. Eñ men seyt dat den Maerschalck van Montmorency alsdan oock met hem comen sal om te bedienen zijn Ampt eñ officie van Connestable.

Declaratie ende verclaringhe van den Steden ende Casteelen/die de Coninck ingenomen heeft by fortse eñ gewelt/ende oock by compositie/ zedert dat den Hertoghe du Mayne vertrocken is van voor Diepen.

Ende inden eersten:

De stadt van Heru.

De stadt van Nyeucasteel/by verdrach ende compositie.

Al de voorstadt van Parijs op de zijde van Orliens heeft zij-
ne Mat. met gewelt ingenomen/tot groote schande eñ confusie
vanden Hertoghe du Mayne. Ende nadien dat zijne Mat. de
selue geplondert eñ ghepilleert hadde / so heeft hy de selue verla-
ten ende is van daer vertrocken/ om elders te exploicteren/ghe-
lijck hy oock ghedaen heeft.

Na zijn vertreck van voor Parijs/heeft zijne Mat. met ghe-
welt ingenomen de stadt van Estampes / eñ heeft met verdrach
het Casteel ingecregen / twelck deur zijn beuel is gantsch afge-
brant ende vernielt gheworden.

De stadt van Juville in Beausse/ heeft haer ouergegeuen by
compositie/ nae dien dat zy t'grof gheschut voor ooghen ghesien
hadden.

De stadt van Bonnival heeft hem de sleutels voorgesonden.

De stadt van Vendosme is met force inghenomen / deur het
Casteel/twelck beschoten eñ beloopen geweest heeft/ waer van
de Gouverneur het verstant niet en heeft gehadt om te tracterẽ
oft parlementeren/noch oock t'courage / om hem te defenderen:
Ende is onthooft gheweest mitsgaders een Minrebroeder isser
gehangen geweest met zijn cappe / ter cause van dat hy eenighe
schandalose propoosten gepreect hadde vanden saligen Coninck
lest ouerleden.

Item het casteel van Lauerdin/ wesende een stercke plaetse.

Item de stadt eñ t'casteel van Montoire die de sleutels voor-
gebrocht hebben/wesende/deur de miserable plonderinge eñ pil-
lagie der stadt vã Vendosme/de welcke drie dagẽ geduert heeft.

Item de stadt ende t'casteel van Loir.

De Stadt ende het Bisdom van Mans/zijn ooc ouergegaen
by compositie eñaccoort/ nadien dat sy beschotẽ haddẽ geweest.
Eñ inder seluer stadt was commenderende den heer vã Bous-
d uffin / een vande principaelste hoofden van den ligeurs/met
ij C. Edelmannen ende groote macht van soldaten. Hy heeft
zijn vertreck genomn na Parijs / met eenige Edelmans eñ sol-
daten/ende d'andere hebben den Coninck eedt gedaen.

Item de stadt van Sable/ toebehoorende den Hertoghe van Guyse.

Item de stadt ende t'casteel van Mayne/ waer van d'opperste hoofden vanden ligueurs den naem vueren.

Item de stadt ende casteel van Gontier.

Item het casteel van Drinbut/ wesende een plaetse vā grooter importancie / als ligghende op een passagie vander Riuiere.

Item de stadt ende casteel van Beauge in Anjou.

Item de stadt de la Flesche / oock ligghende in Anjou/ hebben van ghelijcken de sleutels hoorghesonden.

Item de stadt ende casteel van Alanzon / heeft genoten van ghelijcke compositie eñ accoort ghelijc als de stadt van Mans/ maer is het casteel beschoten gheweest / ende waer van d'ouerste ende beuel-heere was ghenaemt Lacon / wten lande van Berry: ende is van ghelijcken vertrocken na Parijs.

Item de stadt ende casteel van Anfroy / wesende een stercke plaetse/ hebben hen oock ouergegenen/ onder dobeyssancie vanden Coninck / eñ dat by middele dat den Luytenant den Gouuerneur omgebracht hadde / deur het ophalen van zekere oude querele ende schortinghe.

De stadt van Argenton / heeft haer sleutels ghebracht.

Ende is zijne Ma^t^.tehans tot Fallaize / disterende ende ligghende van de stadt van Cans/ ontrent vij.mijlen.

De gheleghentheyt is goet/ ende besunder het casteel. Ende den Heere van BrySsacq is daer binnen/ met eenich ghetal van Edellieden ende soldaten.

Men soude ghisteren begost hebben te beschieten de stadt eñ het casteel met twelf stucken gheschuts/ maer is de selue inghenomen half met ghewelt/ ende met verdrach.

De Coninck sal binnen dese stadt comen/ ende zijnen legher oft armade sal trecken totten Bisschopdommen van Bayeulx/ Ayseulx/ ende van Aurannes/ omme de selue te reduceren/ ende oock te brenghen onder zijn ghebiet ende onderdanicheyt.

De gheheel neder Normandie/ die welcke is haer seer wijt ende breet extenderende / eñ waer van zijne Ma^t^. is treckende

groote

groote somme van penninghen.

De Coninck vertreckende nv van deser stadt / is ghegaen binden zijnen legher/ter plaetsen daer die wesen sal/om metten seluen te passeren deur Bretaignien / ende van daer na Anjou/ eñ vandaer voorts na Tours / om daer zijn entree te doene/ eñ aldaer te houden eenighe forme van state/ het welcke hy wtgestelt heeft tot halfmeerte/ten ware datter yet anders ondertusschē ouer quame/twelc zijn voornemē soude mogen Vanderen.

D'oorloghe is den Coninck drijuende alleenlick met zijn gesichte/sulcx dat indien hy zijn lijf coste verdeelē in veel plaetsen/ hy soude veel beter zijn saken connē wtrechten / want zijn presentie allomme van noode is/ als verselschapt wesende met een onsprekelick geluck eñ voorspoet. Noc en heeft hy noyt yet aen gegrepen/ hy en isser geluckelick te bouen gecomen / zedert dat hy is Coninck van Vrancrijck / ghebruyckende in allen zijn affairen/een wterste delligentie: ja oock doende d'ampt eñ officie van Capiteyn eñ soldaet / meer als van Coninckx/ twelck is in groote vreese eñ stillicheyt houdende alle de goede lieden die by hem zijn/ eñ dat deur het ontsich eñ opsicht dat sy hebbē tot zijnen persoon. Ter welcker oirsaken/is nootelic voorde weluaert van alle de Christenheyt/Godt wel hertelick te bidden / dat hy hem langhe wille ghesparen.

Jc hadde mijn pacquet gesloten/ om tselue dē meester van dē schepe te leueren/ ende is als doen ouergecomen een poste/brengende tijdinghe / als dat ghister na middach ten vier uren . De stadt ende casteel van Fallaize is in ghenomen geweest / by assault/eñ dat met luttel resistencie/ Sulcx is allet Godsalich geluck voor den Coninck / het welcke voordert veel meer zijn saken/dā oft het met verdrach geschiet ware . Want wie sal nv meer deruē oft bestaen hem te resisterē? gemerct dat dit Casteel (twelc d'Engelse liggende in Normandyen noyt en hebbē connen in nemen) soo lichtelicken ingenomē is geweest / daer inne wesende den heere van Brysacq met ij.C.coralletten / eñ vj.C. voetvolcx/behaluen noch de Borghers/ eñ en heeft de Coninck niet ghewilt datmense ombrenghen soude.

Andere nyeumaren, daerop corresponderende / gheschreuen byden Heere d'Andort.

ICk hebbe ghisteren nyeumaren ontfanghen van Can/ ghedateert vanden vj[en]. Januarij 1590. Jck verseker my/ dat v.l. blijde wesen sal de selue te weten/ met alle de goede vrienden derwaerts ouer/ den welcken ick v bidde deelachtich daer van te maken.

De Coninc heeft ingenomē Vendosme/ Alenson/ Argenton/ Fallaize/ Ende die vanden lande van Laual / eñ vanden lande vā Mayne/ hebben hem de sleutels toegedragen/ maer die van Bayeulx/ Fallaeze eñ Vendosme / zijn met gewelt ingenomen/ ende daer was binnen Fallaize den Graue van Brysacq / met den Ridder Picquart/ die beyde zijn geuangen gheweest.

De Coninc heeft geschoncken aenden Graue van Sint Pol/ den Graue van Brysacq zijnē geuangen. Daer is goede hope dat door hem me Vrouwe vā Longueville wtgaē sal/ die welcke gheuanckelic is ligghende binnen Amiens / als wesende de moeder vanden Graue van Sint Pol.

Den legher vanden Coninck trect op na Lyzeux.

Men houdt oock voorwaer dat die van Dijon hebben sich op ghegheuen in handen vanden Coninck/ sulcx ende inder vueghen/ dat alle saken sullen goeden voortganck hebben.

De Hertoghe van Mayne is binnen Parijs / eñ lijdt groote pijne in zijn been/ men wilt segghen dat hy vergheuen is.

FINIS.

